

Vastine Eurajoen kunnan kouluverkko-suunnitelmaan

Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioiminen Eurajoen kunnan kouluverkko-suunnitelmassa on puutteellinen, eikä noudata lapsiystävällisen kunnan periaatteita. Sivistystoimi on vedonnut kouluverkon supistamisessa lakkautettavien pienten kyläkoulujen puutteellisiin mahdollisuuksiin tarjota lapsille laaja kaveripiiri ja vertaisverkko. Tämä argumentti on kuitenkin syntynyt ainoastaan yhden lakkautettavan kyläkoulun (Rikantila) perusteella, eikä perustu kaikkien lakkautusuhan alla olevien koulujen lasten tai vanhempien mielipiteisiin.

Unicefin ”lapsiystävällinen kunta” –periaate edellyttää, että kunnan päätöksenteossa otetaan laajamittaisesti huomioon päätösten vaikutukset lapsiin, sekä huomioidaan myös lasten ikätasoinen osallisuus päätöksentekoon. Toistaiseksi vaikuttaa kuitenkin siltä, että kunnan lapsiystävällisyys toteutuu lähinnä mainintana erilaisten tempausten ja tapahtumien yhteydessä. Pitkäjänteinen ja myös kunnan tulevaisuuden kannalta keskeisin työ lasten hyvinvoinnin ehdoilla rakennetun kouluverkon ylläpitämiseksi on jäänyt sivurooliin.

Mikäli kunta haluaa luoda kylmästi säästöjä, on kyläkoulujen lakkauttaminen ja lasten siirtäminen lähimpiin kouluihin mutkattomoin vaihtoehto. Jos Eurajoen kunta ja sen sivistystoimi haluavat kuitenkin osoittaa näkevänsä lapset muinakin kuin kuluverinä, on kouluverkon suunnittelussa myös mahdollisuus osoittaa edelläkävijyyttä lasten edun huomioimisessa. Kyläkoulujen ylläpito, perheiden kuuntelu, lasten osallisuuden sekä toimijuuden huomioiminen sekä kyläyhteisöjen elinvoiman vahvistaminen edellyttää kunnalta investointeja, mikä ei ole kovien säästöpainneiden aikakaudella helppoa tai yksiselitteistä. Eurajoen kaltaisessa pienessä, vakavaraisessa kunnassa nämä eivät kuitenkaan ole mahdottomuuksia.

Rahalliset investoinnit koulutukseen eivät tuota suoraa voittoa, mutta ne vahvistavat kuntalaisten ja erityisesti lapsiperheiden luottoa kuntaa kohtaan, sekä edistävät myös kunnan houkuttelevuutta. Kouluverkon supistaminen ja sivukylien lasten aseman heikkeneminen tulee myös väistämättä heijastumaan kunnan sosiaalitoimen kuormittumisena, joten kouluverkon supistamisesta kertyvät säästöt voivat hyvinkin jäädä näennäisiksi.

Lapsiperheet myös vahvistavat kylien moninaisuutta ja turvaverkkoa. Kuivalahdella asuu useita aikuisia, perheellisiä paluumuuttajia, jotka ovat kasvaneet kylässä ja tulevat tulevaisuudessa myös huolehtimaan kylässä edelleen asuvista ikääntyvistä vanhemmistaan. Lähellä oleva turvaverkko mahdollistaa ikäihmisten asumisen kotonaan pidempään. Kylän turvaverkkoon lukeutuu myös paikallinen VPK sekä nuorisoseura, joiden tulevaisuus on kouluverkon supistamisen vuoksi uhattuna. Kunta mainitsee kouluverkko-suunnitelman yhteydessä kyläkoulujen sulkemisen vaikutukset lapsiperheiden arkeen, mutta ei ollenkaan tunnusta sitä, miten laajalle tällaiset dramaattiset muutokset heijastuvat pienessä kyläyhteisössä.

Kylien elinvoimaisuus on nyt jo sellaisenaan nuorten asukkaiden ja lapsiperheiden harteilla. Kyläkoulujen sulkeutuessa erityisesti lapsiperheet tai lapsista haaveilevat perheet ovat kovassa paineessa muuttaa lähemmäs kouluja, jolloin kylistä poistuu lapsien lisäksi myös monet elinkeinonharjoittajat – erityisesti sivutoimiset maanviljelijät. Se ettei kunta ole huomioinut näitä moninaisia vaikutuksia kouluverkko-suunnitelmissaan on osoitus sekä päättäjien että toimeenpanevien elimien äärimmäisestä lyhytnäköisyydestä ja paikallisen asiantuntijuuden puutteesta.

Syntyvyyden laskun vuoksi on väistämätöntä, että lapset vähenevät kunnassa sekä sivukylissä. Joustamalla lähikouluperiaatteesta ja arvioimalla uudelleen koulukuljetuksia – sekä ehkä myös investoimalla niihin – sivistystoimi pystyisi avaamaan kyläkoulujen mahdollisuutta myös laajemmalle alueelle, jolloin oppilasmääriä voitaisiin kasvattaa. Tämä edellyttäisi selvitystoimia ja yhteydenottoja koululaisten ja varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten vanhempiin, mutta olisi kunnalle myös kullannarvoinen tilaisuus toteuttaa sitä lapsiystävällisyyttä, jolla se kovasti itseään mainostaa. Näillä mahdollisilla lisääntyvillä oppilasmäärillä ei ylläpidetä kyläkoulujakaan ikuisesti, mutta se tarjoaisi monelle lapselle arvokkaan mahdollisuuden käydä turvallista kyläkoulua.

Kuluvana kesänä ja syksynä kunnan kylähanke on kannustanut Eurajoen sivukyliä toimijoita aktiivisuuteen ja oman kylän markkinointiin, mikä tuntuu erityisen röyhkeältä kun kunnan päättäjät samaan aikaan edesauttavat kylien hiipumista. Ulkoisella rahoituksella toteutettu hanke myös osoittaa, ettei Eurajoen kunta ole valmis investoimaan omaa rahaa kylien elinvoimaisuuteen. Kunta edellyttää kylien elävoittämiseen liittyvää aktiivisuutta kyläläisiltä ja kylissä toimivilta yhdistyksiltä, mutta ei ole itse valmis investoimaan kylien elinvoimaisuuteen. Kunnan odotukset ja toimet ovat keskenään räikeästi ristiriidassa, eivätkä millään tavalla vahvista sivukyliä asukkaiden luottoa kunnan päättäjiin.

Lapsiperheet ovat kuluvalla hallituskaudella olleet erityisen paineen ja säästötoimien kohteena, ja laskevan syntyvyyden seuraukset kaadetaan niiden harteille, jotka ovat jo perustaneet perheen. Sen sijaan että Eurajoen kunta tukisi lapsiperheitään, lisää se näitä paineita ja säästötoimia tukemisen sijaan.

Kunnan kiirehtiminen kouluverkkoa koskevassa päätöksenteossa viestii siitä, ettei päättäjillä ole ollut mitään halukkuutta osallistaa lapsiperheitä mukaan päätöksentekoon. Kiireen turvin on huolehdittu, että mahdollisimman harva ehtisi tai kykenisi vastustamaan kyläkoulujen sulkemista. Vaikutusmahdollisuuksien heikkous on herättänyt monissa perheissä voimattomuutta, ja toteutuessaan kyläkoulujen sulkeminen nopealla aikataululla edellyttäisi monilta lapsiperheiltä suuria muutoksia arkeensa – monilta jopa muuttoa.

Asumme perheemme kanssa Kuivalahden kylässä ja puolitoistavuotias poikamme käy Kuivalahdella toimivassa Meritähti-ryhmäperhepäivähoidossa. Hänet on laskettu kouluverkkosuunnitelmassa olevaan ennusteeseen, mutta siitä huolimatta meitä ei ole perheenä huomioitu mitenkään suunnitelman vaikutustenarvioinnissa. Emme ole vastaanottaneet kyselyä lapsemme koulupaikkaa koskien, eikä kouluverkkoa koskevaa tiedotusta ole kohdistettu meille. Aiheeseen liittyvä tiedonsaanti on ollut täysin oman aktiivisuutemme varassa. Myös huoli varhaiskasvatuksen säilymisestä Kuivalahdella on kova. Kouluverkkosuunnitelmaan liittyvät puutteelliset selvitystoimet osoittavat, että sivistystoimi turvautuu ensimmäisenä säästöihin ja lakkautuksiin. Sivistystoimen vakuuttelut paikallisen varhaiskasvatuksen jatkumisesta eivät siksi herätä kovinkaan suurta luottamusta.

Eurajoella 28.9.2024